

Az EU mint globális digitális elvvezér?

Az Európai Bizottság az elmúlt két évben számos jogi eszközt készített elő, amely a digitális Európa online jogbiztonságát és elvi kereteit hivatott garantálni a jövőben, az egységes digitális piac felé vezető úton. A technológia fejlődését követő új uniós megközelítések nyomán 2022 februárjára két újabb bizottsági előterjesztés jelent meg, az új szabványosítási stratégia,¹ valamint az első digitális jogokról és irányelvekről szóló nyilatkozat,² amelyek hozzájárulnak majd Európa globális szerepvállalásához.

A szabványok az EU egységes piacának és versenyképességének alapját jelentik, így az új szabványosítási stratégia célja az EU globális versenyképességének megerősítése, a reziliens, zöld és digitális gazdaság előmozdítása, valamint a demokratikus értékek érvényre juttatása a technológiai alkalmazásokban. Míg Margrethe Vestager, a digitális korra felkészült Európáért felelős ügyvezető alelnök azt hangsúlyozta, hogy szabványokon alapul a mesterséges intelligenciát használó eszközökben az adatvédelem biztosítása, illetve hogy azok hozzájárulnak az innovációs beruházások értéknöveléséhez is, addig Thierry Breton belső piacért felelős biztos szerint a szabványok stratégiai jelentőséggel bírnak. A stratégia szerint a 1. szabványosítási igények előrejelzésével évente felülvizsgált prioritásokat kell meghatározni, amihez új fórumot (szabványokkal foglalkozó uniós kiválósági központ) alakítana ki a Bizottság, bevezetve a szabványosítási főtisztviselői tisztséget. 2. A Bizottság javaslatot tesz a 2012-ben kialakított szabványosításról szóló rendelet³ módosítására, szem előtt tartva, hogy a kkv-k és a civil társadalom minél inkább érvényesülhessen a szabványügyi döntéshozatalban. 3. A Bizottság új mechanizmust kíván létrehozni a szabványügyi információcserére és a tagállami szabványügyi

¹ European Commission: *An EU Strategy on Standardisation* (2022. február 2.).

² European Commission: *Declaration on European Digital Rights and Principles* (2022. január 26.).

³ Az Európai Parlament és a Tanács 1025/2012/EU Rendelete (2012. október 25) az európai szabványosításról, a 89/686/EGK és a 93/15/EGK tanácsi irányelv, a 94/9/EK, a 94/25/EK, a 95/16/EK, a 97/23/EK, a 98/34/EK, a 2004/22/EK, a 2007/23/EK, a 2009/23/EK és a 2009/105/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv módosításáról, valamint a 87/95/EGK tanácsi határozat és az 1673/2006/EK európai parlamenti és tanácsi határozat hatályon kívül helyezéséről (EGT-vonatkozású szöveg). Az Európai Unió Hivatalos Lapja, 2012. október 25.

testületekkel való együttműködésre, Európa globális szabványügyi szerepének növelése érdekében az unió támogatni fogja az Afrikában és a szomszédságpolitikában részt vevő országokban folytatott szabványosítási tevékenységeket. 4. Az innovatív európai finanszírozású kutatási projekteket is bevonná a Bizottság a szabványosítási igények előrejelzésébe, „szabványosítási ösztönzőt” bevezetve a Horizont Európa programba, hogy tesztelje a kutatási eredmények relevanciáját e téren. 2022 közepéig várhatóan elkészül a szabványosítási gyakorlati kódex kutatók számára, amelytől azt remélik, hogy hozzájárul az Európai Kutatási Térségben (EKT) a szabványosítás és a kutatás/innováció közötti kapcsolat megerősítéséhez, ezen túl 5. a Bizottság az európai kutatók képzése által szeretné növelni a szabványokkal kapcsolatos tudatosságot a tudományos körökben.

2021. március 9-én a Bizottság *Digitális iránytű: a digitális évtized megvalósításának európai módja*⁴ című közleményében⁵ felvázolta Európa 2030-ig megvalósítandó digitális átalakulására vonatkozó jövőképét, majd 2021 szeptemberében *A digitális évtizedhez vezető út*⁶ című közleményével irányítási keretet vezetett be a digitális célok elérésére. Annak érdekében, hogy a technológiai fejlődésben rejlő új lehetőségek az európai értékek érvényesülése mellett bontakozzanak ki, a Bizottság 2022. január 26-án megalkotta a digitális jogokról és elvekről szóló nyilatkozattervezetet,⁷ mintegy hivatkozási alapként a digitális átalakulás európai formájára. A nyilatkozattervezet kidolgozását a 2021 szeptemberében és októberében végzett Eurobarométer tematikus felmérés⁸ alapozta meg, amely szerint az uniós polgárok nagy többsége hasznosnak tartaná, hogy az Európai Unió meghatározza és előmozdítsa a digitális átalakulást biztosító európai jogokat és elveket. A nyilatkozat azért is fontos, mert elfogadását követően azzal képviseli majd globális szinten az Európai Unió a digitális átalakulásra vonatkozó megközelítését, így az unión kívüli digitális jogokkal és elvekkel kapcsolatos tárgyalások alapjául szolgál majd. A vezérelv meggyökerezni látszik az európai gondolkodásban, miszerint a digitális térben ugyanazon jogok és kötelezettségek illetnek meg, mint az offline

⁴ Európai Bizottság: *Európa digitális évtizede* (2022. március 9.).

⁵ Pató Viktória Lilla: *Digitális Iránytű Európa digitális évtizedéhez*. Európa Stratégia Kutatóintézet, 2021. március 17.

⁶ Európai Bizottság: *Az Unió helyzete* (2021. szeptember 15.).

⁷ European Commission: *Declaration on European Digital Rights and Principles* (2022. január 26.)

⁸ European Commission: *Digital Rights and Principles. Eurobarometer*, 2021.

térben, így a polgárok védelmének is egyező mértékűnek kell lennie a személyes és az online térben.

A nyilatkozattervezet a digitális átalakuláshoz kapcsolódó alapvető jogokra és elvekre terjed ki, úgymint 1. az emberek és jogaik középpontba helyezése (könnyen érthető információkkal, a személyes adatok felhasználása és megosztása feletti ellenőrzéssel), 2. a szolidaritás és az inkluzivitás támogatása, 3. a választás szabadságának biztosítása az online térben (lecsatlakozási lehetőséggel a munkaidő után), 4. a digitális nyilvános térben való részvétel elősegítése (megfizethető és gyors digitális konnektivitással, a közszolgáltatásokhoz való digitális hozzáféréssel), 5. az egyének biztonságának, védelmének és szerepvállalásának fokozása (digitálisan képzett tanárokkal, biztonságos digitális környezet megteremtésével a gyermekek számára), valamint 6. a digitális jövő fenntarthatóságának előmozdítása.

A nyilatkozattervezet parlamenti és tanácsi jóváhagyását 2022 nyarára tervezi a Bizottság, a tavalyi nagyszabású deklarációk után fennáll a gyanú, hogy az ezzel kapcsolatos bejelentésre a francia tanácsi elnökség által június 21–22-én tervezett Digitális Közgyűlésen⁹ kerül sor, ahogy a nyilatkozattervezet egyik alapját képező, a portugál elnökség ideje alatt 2021. június 2–3. között Lisszabonban szervezett Digitális Közgyűlésen¹⁰ elfogadott, a digitális demokrácia irányairól szóló lisszaboni nyilatkozat¹¹ esetében történt.

2022. február 7.

Felhasznált irodalom

Az Európai Parlament és a Tanács 1025/2012/EU Rendelete (2012. október 25) az európai szabványosításról, a 89/686/EGK és a 93/15/EGK tanácsi irányelv, a 94/9/EK, a 94/25/EK, a 95/16/EK, a 97/23/EK, a 98/34/EK, a 2004/22/EK, a 2007/23/EK, a 2009/23/EK és a 2009/105/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv módosításáról, valamint a 87/95/EGK tanácsi határozat és az 1673/2006/EK európai parlamenti és tanácsi határozat hatályon kívül helyezéséről (EGT-vonatkozású szöveg). *Az Európai Unió Hivatalos Lapja*, 2012. október 25. Online: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=celex%3A32012R1025>

⁹ French Presidency of the Council of the European Union: *Digital Assembly* (2022).

¹⁰ Pató Viktória Lilla: „*Ez egy boldog nap*”, 2021 *Digitális Közgyűlés Lisszabonban*. Európa Stratégia Kutatóintézet, 2021. június 3.

¹¹ European Commission: *Lisbon Declaration – Digital Democracy with a Purpose* (2021. július 19.).

Az EU mint globális digitális elvvezér?

- Európai Bizottság: *Az Unió helyzete* (2021. szeptember 15.). Online: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/hu/ip_21_4630
- Európai Bizottság: *Európa digitális évtizede* (2022. március 9.). Online: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/hu/IP_21_983
- European Commission: Digital Rights and Principles. *Eurobarometer*, 2021. Online: <https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/2270>
- European Commission: *Lisbon Declaration – Digital Democracy with a Purpose* (2021. július 19.). Online: <https://futurium.ec.europa.eu/en/digital-compass/digital-principles/library-video/lisbon-declaration-digital-democracy-purpose>
- French Presidency of the Council of the European Union: *Digital Assembly* (2022). Online: <https://presidence-francaise.consilium.europa.eu/en/events/digital-assembly/>
- Pató Viktória Lilla: *Digitális Iránytű Európa digitális évtizedéhez*. Európa Stratégia Kutatóintézet, 2021. március 17. Online: <https://eustrat.uni-nke.hu/hirek/2021/03/17/digitalis-iranytu-europa-digitalis-evtizedehez>
- Pató Viktória Lilla: „Ez egy boldog nap”, 2021 Digitális Közgyűlés Lisszabonban. Európa Stratégia Kutatóintézet, 2021. június 3. Online: <https://eustrat.uni-nke.hu/hirek/2021/06/03/ez-egy-boldog-nap-2021-digitalis-kozgyules-lisszabonban>